Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Arrueta-Sarrikota

Aurkibidea

Udalerria: Arrueta-Sarrikota

Sarrera

Amikuze eskualdeko udalerria. Martxueta eta Amorotze-Zokotze ditu mugakide hegoaldean; Bidaxune eta Akamarre iparraldean; Burgue-Erreiti eta Erango ekialdean; eta Oragarre mendebaldean. Argazkian, Arruetako Done Petri eliza (wikipedia).

- **Biztanleak**: 383
- **Euskaldunak**: %13,35

Ahotsak.eus-eko datu orokorrak

- Hizlariak: **1**
- Zintak: **1**
- Pasarteak: **10**

- Transkribatutakoak: **0**
- Audioak: **0**
- Bideoak: **10**

Proiektuak

- Euskal kultur erakundearen artxiboak

Hizlariak

Léon Tissier (1924-2012)

Léon Tissier Arrueta Xuhigaraian sortu zen 1924ko apirilaren 19an. Bigarrena zen hamabi haurretako laborari familia batean eta anaia zaharrenak hartu zuen etxeko segida. 1947an erosi zuen bere lehen traktorea eta mekanika berezi batzuekin (ogi joitekoa, arto eta trefla bihitzekoa) ibiltzen zen etxez etxe. 1955ean kamioi bat erosi zuen garraiolari gisa hasteko bere kontu. Ainitz gauza garraitu zituen bere bizi guzian (arto bihia, besteak beste). Léonek Martxueta Orgillania erosi zuen 1962an eta sei urte berantago (1948an) ezkondu egin zen, 44 urte zituelarik eta bere andreak 42. Ezagutza berezi bat zuen Léonek: fruta-arbolena. Hamar urte zituenetik, ikasi zuen hauen landatzen eta artatzen.

Pasarteak gaika

Herri honetan landu eta transkribatu diren pasarteak, gaika antolatuta.

Transkripziorik gabeko pasarteak

Ondorengo pasarteak gaika landuta eta kodifikatuta daude, baina oraindik transkribatu gabe.

1. Familia handi baten bizia Arrutan 1930 inguruan (SRK-001/001)

Léon Tissier 12 haurretan bigarrena da. Etxeko lanetan (urka joaiteko) edo laborantxakoetan aitamak laguntzen zuzten

2. Laborari munduari lotu lana (SRK-001/002)

Léon 14 urtetan joan da mutil. Hortik laster, 1939-1945 gerla ezagutu du. Ez du etxeko segida hartu bainan bere lana beti lotua izan da laborarienari. Traktur bat erosi du goizik (1947) eta mekanika berezi batzu laborari etxetako lanen egiteko. Ondotik (1955), kamion batekin gauza karreun hasi da (arto bihi etabar).

3. Etxetiarren eta etxeko nagusien arteko harremanak Amikuzen 1930-40 hamarkadetan. (SRK-001/003)

Amikuze guzian bezala garai hartan, ainitz etxetiar bazen Arrutan. Hauek beren uzten erdia nagusiari ematen zieten : 40 zaku ogi egitean, 20 nagusiari

joaiten ziren. Léon Tissier oroitzen da ogi peite egunean berean, nagusia bere partearen bila heldu zela.

4. Laborarien bizia eta elkartasuna (SRK-001/004)

Ogi peiten et ogi joiten ibili da Léon Tissier. Ibili da ere, zituen mekanikeri esker, arto, trefla eta faluxa bihikatzen. Laborariak ainitz elgar laguntzen ikusi ditu, adibidez ogi peitean.

5. Laborarien lanmoldeen aldaketaren faktoreak (SRK-001/005)

Jean Errecart-ek zerikustekorik badu Amikuze aldeko laborantxaren garapenean (geroztik Donapaleuko lizeoak bere izena hartu du). 1950 inguruan ere sortu da Donapaleu lehen bankua (Crédit Agricole) eta Lur Berri kooperatiba.

6. Fruitu-ondo mota bereziak (SRK-001/006)

Léon Tissier-k ikaragarriko gostua ukan du fruitu ondoekin, eta bere emazteak ere... 1968tik hona, sagar, udari, aran, mahats mota frango landatu ditu, bai eta ere fruitu ttipiak (mahurdiak, andere mahats beltzak, arragak edo mauriak, mahaxuxak). Konfiantxa gehiago badu tokiko espezie xaharretan.

7. Arbolen txertatzea (SRK-001/007)

Landarea berria erosteko orde, txerta daiteke nahi den gerezi mota gerezi basari, nahi den sagar mota sagar basari, nahi den arana mota arana basari edo udari mota irasagarrari, etabar. Txertatze gehienak martxoan egiten dira, sapa abiatzen denean, txertatze teknika desberdinak erabiliz : botoinean txertatuz, urratuz, axalean, xirula mirula...

8. Arbolen landatzea eta urteko lanak (SRK-001/008)

Landatzea abendotik hara egiten da eta, gero, urte guzian bada lana : ondoa jorratze, unkailu emaite, osto kentze (despullatzea), tratatze (bereziki kukusoen kontra), adar mozte. Martxo inguruan da halere lan handiena (hor baita egiten txertatzea). Bospasei urte beha egon behar da arbola bat handitu arte.

9. Arbolen eritasunak (SRK-001/009)

Eritasun edo etsai ezagunak bazituzten fruitu-ondoek : phylloxera mahastietan, gaztain-eritasuna (frantsesez « encre » deitua), sagartzetan harrak edo ere kukuso ttipiak, hellorda (la rouillie)... Tratamendu kimikoak egiten ziren horien suntsitzeko . Asko erabiltzen zen ere tratamendu natural bat : mitriola.

10. Fruitu ttipien landatzea eta baratzearen egitea (SRK-001/010)

Fruitu ttipiak (mahurdiak, andere mahats beltzak, arragak edo mauriak, mahaxuxak) neguan landatzen dira (urtarrila-otsailean) Baratzearentzat, lurra aintzinetik apailatu behar da (larrazkenean ondoko primaderako, lurra karroin dadin). Hobelandare guziak beherapenean ereitea, pastinagre eta entsaladekin has daiteke, gaindelairuz, aterbe baten pean.

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com